

Юлія БЕВЗ,

orcid.org/0000-0001-6820-5975

*студентка II курсу магістратури факультету філології, психології та іноземних мов
Донецького національного університету імені Василя Стуса
(Вінниця, Україна) bevzjulia0@gmail.com*

СТРУКТУРНА КЛАСИФІКАЦІЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З КОМПОНЕНТОМ 'ІРРЕАЛЬНА ІСТОТА' В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ

У статті наведені результати зіставного аналізу структурної класифікації фразеологізмів української та англійської мов з компонентом 'ірреальна істота'. Об'єкт дослідження – фразеологічні одиниці української та англійської мов з компонентом 'ірреальна істота', предмет – зіставний аналіз їх структурних особливостей. Для реалізації мети – здійснити зіставний аналіз структурних моделей фразеологічних одиниць з компонентом 'ірреальна істота' на матеріалі української та англійської мов та визначити найпродуктивніші їх моделі – використано метод компонентного аналізу фразеологічної одиниці (для ідентифікації й відбору фразеологічних одиниць української та англійської мов з компонентом 'ірреальна істота'), метод параметричного аналізу структури фразеологізму (для розподілу фразеологічних одиниць за відповідною структурою, що репрезентують ту чи ту модель структури), порівняльний метод (зіставлено структуру фразеологічних одиниць української та англійської мов). Здійснено зіставний аналіз фразеологічних одиниць з компонентом 'ірреальна істота' на матеріалі української та англійської мов з опертям на їх структурну класифікацію. Визначено найпродуктивніші структурні моделі фразеологічних одиниць з компонентом 'ірреальна істота' для української («іменник + дієслово» (18 ФО) та «прикметник + іменник» (13 ФО)) та англійської («прикметник + іменник» (5 ФО), «дієслово + артикль + іменник» (3 ФО), «артикль + іменник + іменник» (3 ФО), «артикль + іменник + прийменник + іменник» (3 ФО)) мов. Підкреслено різноструктурність двох зіставлюваних мов та більшу продуктивність англійської мови в аспекті утворення фразеологічних одиниць за різноманітними структурними моделями (в українській фразеології було зафіксовано 49 моделей при загальній кількості одиниць у 124, а в англійській – 56 при загальній кількості одиниць у 74).

Ключові слова: 'ірреальна істота', зіставний аналіз, міфологічний код культури, структурна класифікація, структурна модель, фразеологічна одиниця.

Yulia BEVZ,

orcid.org/0000-0001-6820-5975

*Student of the 2nd year of the Master's degree at the Faculty of Philology,
Psychology and Foreign Language
Vasyl Stus Donetsk National University
(Vinnytsia, Ukraine) bevzjulia0@gmail.com*

STRUCTURAL CLASSIFICATION OF PHRASEOLOGICAL UNITS WITH THE 'UNREAL BEING' COMPONENT IN THE UKRAINIAN AND ENGLISH LANGUAGES

The article presents the results of a comparative analysis of the structural classification of phraseological units of the Ukrainian and English languages with the 'Unreal Being' component. The object of the research is phraseological units of the Ukrainian and English languages with the component 'unreal being', the subject is a comparative analysis of their structural features. To realize the goal - to carry out a comparative analysis of the structural models of phraseological units with the component 'unreal being' on the material of the Ukrainian and English languages and to determine their most productive models - the method of component analysis of the phraseological unit was used (for the identification and selection of phraseological units of the Ukrainian and English languages with the component 'unreal being'), the method of parametric analysis of the structure of the phraseology (for the distribution of phraseological units according to the corresponding structure, representing this or that model of the structure), a comparative method (the structure of phraseological units of the Ukrainian and English languages is compared). A comparative analysis of phraseological units with the component "unreal being" was carried out on the material of the Ukrainian and English languages, based on structural classification. The most productive structural models of phraseological units with the component 'unreal being' have been determined for Ukrainian ("noun + verb" (18 PU) and "adjective + noun" (13 PU)) and English ("adjective + noun" (5 PU), "verb + article + noun" (3 PU), "article + noun + noun" (3 PU), "article + noun + preposition + noun" (3 PU)) languages. The structural diversity of the two compared languages and the greater productivity of the English language in terms of the formation of phraseological units according to various structural models are emphasized (49 models were recorded in Ukrainian phraseology with a total number of units of 124, and in English – 56 with a total number of units of 74).

Key words: 'unreal being', comparative analysis, mythological cultural code, structural classification, structural model, phraseological unit.

Постановка проблеми. Фразеологічні одиниці займають важливе місце у структурі мовної картини світу. Внутрішня форма фразеологізмів маніфестує низку архаїчних та сучасних стереотипів, які занурюють мовця в соціокультурне середовище, перетворюючи матеріальні явища на важливий елемент ментальної культури та ідеології етносу. Відомо, що фразеологізми – це «згорнуті» мікротексти, що зберігають культурну інформацію, а їх компоненти та образи пронизані культурними кодами. Фразеологічні одиниці зберігають сформовані роками стереотипні уявлення етносу, пояснюючи усе, що сприяло і сприяє формуванню культурних кодів, а саме характер, звичаї, традиції, вірування, міфи, обряди тощо. У цьому аспекті винятково значущим постає міфологічний код культури, зокрема його репрезентація засобами фразеологічного фонду різних мов. Наразі існує необхідність комплексного зіставного аналізу фразеологічних одиниць з компонентом 'ірреальна істота' (які репрезентують міфологічний код культури) на матеріалі української та англійської мов. Об'єкт дослідження – фразеологічні одиниці української та англійської мов з компонентом 'ірреальна істота', предмет – зіставний аналіз їх структурних особливостей.

Аналіз досліджень. Структурний поділ фразеологізмів є традиційним для мовознавства. Так, Л. Авксентьев фразеологічні одиниці мови поділяє на дві великі групи: фразеологізми, які структурно організовані за моделями речення, і фразеологізми, співвідносні за своєю будовою зі словосполученнями (Гарбера, 2018: 128). Л. Скрипник виокремлює два граматико-структурні класи фразеологічних одиниць: організовані за моделлю словосполучення, семантико-структурною особливістю яких є співвідносність із окремим словом і функціонування в ролі члена речення; фрази, що мають організацію простих або складних речень (Там само). В. Ужченко та Д. Ужченко до основних структурно-граматичних типів фразеологічних одиниць відносять: фразеологізми, організовані за моделлю сурядних сполучень слів; підрядних словосполучень; речень (Там само). За визначенням же Ж. Краснобаєва-Чорної, структурна фраземокласифікація – це класифікація з погляду функціонування фраземних конструкцій у реченні (Краснобаєва-Чорна, 2016).

В українській фразеології В. Білоноженко виділяє фраземи замкненої та незамкненої структури. Перші одиниці характеризуються закінченими, самостійними та завершеними у структурному і смисловому планах. У своїй структурі вони не містять варіативний компонент, який залежить

від мовленнєвої ситуації. Фраземи залежні від оточення, хоч і мають стабільне компонентне наповнення та синтаксичну будову. Саме в контексті одиниці наповнюються смислом. На семантичному рівні спостерігається залежність від контексту: *до біса* 'багато, безліч', 'геть звідси, куди завгодно': *Та й до біса ж у цього наші всякого надбання! Якби підпалити – днів зо три горіло б!* (М. Пригара); *Та забирайтесь ви всі до біса з вашим Мальованим* (І. Кочерга). Фраземи незамкненої структури містять у своїй структурі варіативну лексему, яка залежить від мовленнєвої ситуації. Доповнюються введеними членами в речення, адже не закриті своїми зовнішніми зв'язками з іншими членами речення і фігурують структурною основою фраземи. Граматична форма закріплена мовною традицією та диктується внутрішнім контекстом фраземи: *як Адам і Єва в раю* 'морально чистий; нехитрий, наївний': *Мене часто підвозили селяни, а часом і ночувати лишали в себе. Я їм щедро й гаряче віддячував за те прокламаціями та брошурами. Селяни в ті часи були ще невинні, як Адам і Єва в раю, і брали мої подарунки охоче* (В. Винниченко). Незамкнені фраземні конструкції тісніше пов'язані з контекстом і мають ширші шляхи функціонування в мовленні порівняно з замкненими. У актуалізації незамкнених фразем на першому плані перебуває лексико-граматична залежність, а в замкнених – семантична.

В англійській фразеології О. Кунін розподіляє фраземи на класи, підкласи та розряди. Основою утворення класів є функції фраземних конструкцій у спілкуванні, зумовлені структурно-семантичними властивостями: номінативні фраземи (одиниці предикативної (англ. *God damn!*) або частково предикативної (англ. *give the devil his due*) структури), номінативно-комунікативні фраземи (англ. *join the angels*; англ. *lay a ghost*), фраземи ні номінативного, ні комунікативного характеру (вигукові словосполучення і вигуки з предикативною структурою (англ. *by God!*)), комунікативні фраземи (прислів'я та приказки). Фразеолог поділяє ці класи на підкласи за замкненості / незамкненості структури, тобто за варіативністю / неваріативністю компонентів фрази. Замкненим структурам характерні константні компоненти та константні залежності, а незамкненим структурам – лексичні варіанти, які мають нормативне вклинювання змінних елементів та трансформуються в речення. Введення цього параметра в класифікацію значно ускладнює її, адже фраземні компоненти в сучасній англійській мові різноманітні за структурними типами і залежностями.

Тому автор виокремлює константну, константно-варіантну, константно-змінну, константно-варіантно-змінну і трансформаційну залежності компонентів і відповідні структурні типи фразем.

Мета статті – здійснити зіставний аналіз структурних моделей фразеологічних одиниць з компонентом 'ірреальна істота' на матеріалі української та англійської мов; визначити найпродуктивніші моделі.

Виклад основного матеріалу. На матеріалі української фразеології зафіксовано структурні моделі: **модель «іменник + дієслово» (18 ФО):** *бенера вхопила; бенера носить; біс вселився; біс злизав; бісики стрибають; Бог милував; гаспид знає; Господь милував; грець ухопив; диявол знає; дідько вхопив; дідько знає; дідько попутав; дідько приніс; лунь ухопив; чорт забирай; чорт знає; чорт несе; модель «прикметник + іменник» (13 ФО):* *адамові слізки; адамові діти; адамові реберце; ахіллесова п'ята; бісів син; скляний бог; конопельська відьма; геркулесові стовпи; дияволів син; кайнова душа; чортів пеньок; чортове зілля; чортове число; модель «прийменник + іменник» (8 ФО):* *від Адама; до біса; у біса; до гаспида; у гаспида; на греця; до чорта; у чорта; модель «дієслово + іменник» (5 ФО):* *посилати бісики; спіймати жарптицю; давати чортів; дивитися чортом; спекти чорта; модель «займенник + іменник» (5 ФО):* *який гаспид; якого гаспида; сам дідько; ніякий чорт; якого чорта; модель «іменник + прикметник» (5 ФО):* *Гнат безп'ятий; дідько лисий; стріла Купідона; Хома невірний; чорт лисий; модель «іменник + частка + дієслово» (4 ФО):* *чорт би побрав; чорт не візьме; чорт не пізнає; чорти не вхопили; модель «сполучник + іменник + прийменник + прикметник + іменник» (4 ФО):* *як дідько за грішну душу; як чорт за грішну душу; як чорт до сухої верби; як чорт у суху грушу; модель «дієслово + прийменник + іменник» (3 ФО):* *біситися з жиру; послати до біса; летіти до чорта; модель «прийменник + прикметник + іменник» (3 ФО):* *до бісової матері; за малим богом; у чортів голос; модель «частка + іменник» (3 ФО):* *ні біса; хай грець; ні чорта; модель «числівник + іменник» (3 ФО):* *один біс; один дідько; один чорт; модель «дієслово + іменник + іменник» (3 ФО):* *пускати бісики очима; віддати дідькові душу; віддати чортові душу; модель «сполучник + іменник» (3 ФО):* *як боги; як лунь; як сфінкс; модель «дієслово + іменник + прийменник + іменник» (3 ФО):* *відправити чортам на сніданок; лізти чортові в зуби; смикнув чорт за язика; модель «іменник + дієслово + займенник» (2 ФО):* *біси зна що; чорт знає що; модель*

«частка + займенник + іменник» (2 ФО): *хай йому гаспид; хай йому чорт (сім чортів); модель «іменник + іменник» (2 ФО):* *стріла Амура; скриня Пандори; модель «займенник + іменник + іменник + дієслово» (2 ФО):* *сам біс ногу зломить; сам чорт ногу зломить; модель «іменник + іменник + дієслово» (2 ФО):* *дідько ногу звихне; чорт батька знає; модель «сполучник + іменник + іменник» (2 ФО):* *як дідько ладану; як чорт ладану (свяченої води); модель «прийменник + іменник + прийменник + іменник» (2 ФО):* *до чорта в зуби; у чорта на рогах; модель «сполучник + іменник + сполучник + іменник + прийменник + іменник» (1 ФО):* *як Адам і Єва в раю; модель «іменник + прийменник + займенник + займенник» (1 ФО):* *Бог на що таке; модель «прийменник + іменник + іменник» (1 ФО):* *з Богом, Парасю; модель «дієслово + іменник + іменник + сполучник + іменник + іменник» (1 ФО):* *дай Бог ноги, а чорт колеса; модель «частка + іменник + іменник + частка + іменник + іменник» (1 ФО):* *ні Богу свічка, ні чорту кочерга; модель «сполучник + іменник + дієслово» (1 ФО):* *як відьми вкрали; модель «частка + частка + іменник + дієслово + прийменник + іменник» (1 ФО):* *хай би грець спалив у діжжі; модель «іменник + прийменник + займенник» (1 ФО):* *грець з ним; модель «займенник + іменник + частка + дієслово» (1 ФО):* *ніякий грець не бере; модель «частка + частка + іменник + дієслово» (1 ФО):* *хай би грець узав; модель «іменник + частка + займенник + дієслово» (1 ФО):* *дідько б тебе взяв; модель «частка + іменник + дієслово» (1 ФО):* *і чорт лизне; модель «дієслово + прийменник + числівник + іменник» (1 ФО):* *іди під три чорти; модель «дієслово + сполучник + іменник + прийменник + прикметник + іменник» (1 ФО):* *носиться як чорт із грішною душею; модель «прийменник + іменник + числівник + іменник» (1 ФО):* *під три чорти; модель «займенник + іменник + прийменник + іменник + частка + дієслово» (1 ФО):* *сам чорт у ступі не влучить; модель «займенник + іменник + іменник + сполучник + іменник» (1 ФО):* *самому чорту брат і сват; модель «іменник + іменник + частка + дієслово» (1 ФО):* *чорт довбнею не доб'є; модель «іменник + прийменник + іменник + частка + дієслово» (1 ФО):* *чорт із свічкою не знайде; модель «іменник + прийменник + іменник + дієслово» (1 ФО):* *бісик в оці грає; модель «іменник + частка + іменник» (1 ФО):* *чорт не брат; модель «іменник + числівник + іменник + іменник + дієслово» (1 ФО):* *чорт сім кіп гороху змолотив; модель «іменник +*

прийменник + числівник» (1 ФО): *чорта з два*; модель «прислівник + іменник + прислівник + частка + дієслово» (1 ФО): *ще чорти навкулачки не б'ються*; модель «сполучник + іменник + іменник + дієслово» (1 ФО): *як чорт лико (лика) дере*; модель «сполучник + іменник + прийменник + іменник» (1 ФО): *як чорт від ладану*; модель «сполучник + іменник + прийменник + іменник + дієслово» (1 ФО): *як чортові в зуби кинути*.

На матеріалі англійської фразеології: модель «прикметник + іменник» (5 ФО): англ. *fallen angel*; англ. *guardian angel*; англ. *ministering angel*; англ. *blue devils*; англ. *Good Lord!*; модель «дієслово + артикль + іменник» (3 ФО): англ. *join the angels*; англ. *lay a ghost*; англ. *raise a ghost*; модель «артикль + іменник + іменник» (3 ФО): англ. *a tin god*; англ. *the Lord Harry*; англ. *a plaster saint*; модель «артикль + іменник + прийменник + іменник» (3 ФО): англ. *the angel of death*; англ. *an angel of light*; англ. *an angel of mercy*; модель «артикль + прикметник + іменник» (2 ФО): англ. *the old Adam*; англ. *a white witch*; модель «прислівник + артикль + іменник» (2 ФО): англ. *as an angel*; англ. *as the devil*; модель «дієслово + іменник» (2 ФО): англ. *avenging angel*; англ. *go God*; модель «займенник + прийменник + дієслово + артикль + іменник + дієслово» (2 ФО): англ. *enough to make the angels weep*; англ. *enough to make a saint swear*; модель «прийменник + артикль + іменник» (2 ФО): англ. *like an angel*; англ. *like the devil*; модель «іменник + дієслово + іменник» (2 ФО): англ. *satan rebuking sin*; англ. *Lord have mercy*; модель «дієслово + займенник + прислівник + артикль + іменник + дієслово + прикметник + іменник» (2 ФО): англ. *fear smb. (smth.) as the devil fears holy water*; англ. *love smb. (smth.) as the devil loves holy water*; модель «дієслово + прислівник + артикль + іменник» (2 ФО): англ. *give up the ghost*; англ. *look as a ghost*; модель «іменник + дієслово» (2 ФО): англ. *God willing*; англ. *God wot*; модель «дієслово + артикль + іменник + прислівник» (1 ФО): англ. *entertain an angel unawares*; модель «іменник + іменник» (1 ФО): англ. *Adam's ale (wine)*; модель «прислівник + прийменник + дієслово + займенник + прийменник + іменник» (1 ФО): англ. *not to know smb. from Adam*; модель «займенник + прикметник + іменник» (1 ФО): англ. *one's outward Adam*; модель «прислівник + іменник + дієслово + артикль + іменник» (1 ФО): англ. *since Adam was a boy*; модель «прислівник + іменник + дієслово + сполучник + іменник + дієслово + займенник + дієслово + прислівник + артикль + іменник» (1 ФО): англ.

when Adam delved and Eve span who was then a gentleman?; модель «артикль + прикметник + прикметник + прийменник + артикль + іменник» (1 ФО): англ. *a little lower than the angels*; модель «дієслово + прийменник + прислівник + іменник + дієслово + прийменник + дієслово» (1 ФО): англ. *rush in where angels fear to tread*; модель «дієслово + прийменник + іменник + сполучник + займенник + дієслово + займенник + іменник» (1 ФО): англ. *speak of angels and they flap their wings*; модель «дієслово + прийменник + артикль + іменник» (1 ФО): англ. *wrestle with an angle*; модель «сполучник + прикметник + сполучник + іменник» (1 ФО): англ. *(as) old as Adam*; модель «дієслово + займенник + займенник» (1 ФО): англ. *damn it (all)!*; модель «дієслово + займенник + іменник» (1 ФО): англ. *damn your eyes!*; модель «дієслово + артикль + іменник + прийменник + іменник» (1 ФО): англ. *be a demon for work*; модель «прийменник + артикль + іменник + сполучник + артикль + прикметник + іменник» (1 ФО): англ. *between the devil and the deep sea*; модель «артикль + іменник + прикметник + дієслово» (1 ФО): англ. *the devil alone knows*; модель «артикль + іменник + прийменник + займенник» (1 ФО): англ. *the devil of it*; модель «артикль + іменник + дієслово + іменник» (1 ФО): англ. *the devil rebuking sin*; модель «артикль + іменник + дієслово + артикль + іменник» (1 ФО): англ. *the devil take the hindmost*; модель «займенник + прийменник + займенник + сполучник + артикль + іменник + дієслово + артикль + іменник» (1 ФО): англ. *each for himself and the devil take the hindmost*; модель «дієслово + артикль + іменник + займенник + прикметник» (1 ФО): англ. *give the devil his due*; модель «дієслово + артикль + іменник + прикметник + прийменник + займенник + дієслово» (1 ФО): англ. *paint the devil blacker than he is*; модель «дієслово + артикль + іменник + прийменник + артикль + іменник» (1 ФО): англ. *pull the devil by the tail*; модель «дієслово + артикль + іменник + прийменник + іменник + іменник» (1 ФО): англ. *serve the devil for God's sake*; модель «дієслово + прийменник + артикль + іменник + сполучник + займенник + дієслово + дієслово» (1 ФО): англ. *talk of the devil and he will appear*; модель «дієслово + артикль + іменник + прислівник + артикль + іменник» (1 ФО): англ. *whip the devil round the post*; модель «артикль + іменник + дієслово» (1 ФО): англ. *the ghost walks*; модель «прийменник + прислівник + сполучник + займенник + дієслово + дієслово + артикль + іменник» (1 ФО): англ.

look as if one had seen a ghost; модель «дієслово + прийменник + іменник» (1 ФО): англ. *be with God*; модель «прийменник + іменник» (1 ФО): англ. *by God!*; модель «іменник + прикметник» (1 ФО): англ. *God Almighty*; модель «іменник + дієслово + займенник» (1 ФО): англ. *God bless you!*; модель «іменник + дієслово (займенник)» (1 ФО): англ. *God damn (it)!*; модель «артикль + іменник + прийменник + (прислівник + прийменник) + артикль + дієслово» (1 ФО): англ. *a god from (out of) the machine*; модель «іменник + дієслово» (1 ФО): англ. *God grant*; модель «іменник + дієслово + займенник + дієслово + прислівник» (1 ФО): англ. *God knows, – I don't!*; модель «займенник + іменник» (1 ФО): англ. *my God!*; модель «прикметник + прийменник + іменник» (1 ФО): англ. *honest to God*; модель «займенник + іменник + сполучник + прикметник + іменник» (1 ФО): англ. *ye gods and little fishes*; модель «прийменник + артикль + іменник + іменник» (1 ФО): англ. *by the Lord Harry!*; модель «дієслово + прислівник + іменник

(1 ФО): англ. *proud as Lucifer*; модель «артикль + іменник + сполучник + займенник + прикметник» (1 ФО): англ. *the nightmare and her nine-fold*; модель «артикль + іменник + дієслово + прийменник + займенник» (1 ФО): англ. *the witch is in it*.

Висновки. Найпродуктивнішими структурними моделями фразеологічних одиниць з компонентом 'ірреальна істота' для української мови є «іменник + дієслово» (18 ФО) та «прикметник + іменник» (13 ФО); для англійської – «прикметник + іменник» (5 ФО), «дієслово + артикль + іменник» (3 ФО), «артикль + іменник + іменник» (3 ФО), «артикль + іменник + прийменник + іменник» (3 ФО), що підкреслює, по-перше, різноструктурність двох зіставлених мов, по-друге, більшу продуктивність англійської мови в аспекті утворення фразеологічних одиниць за різноманітними структурними моделями (пор. в українській фразеології було зафіксовано 49 моделей при загальній кількості одиниць у 124, а в англійській – 56 при загальній кількості одиниць у 74).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гарбера І.В. Мовноіреальне поле концепту ЛЮДИНА: фразеологічний рівень і лінгвокомп'ютерне моделювання: монографія. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. 172 с.
2. Кунин В.В. Англо-русский фразеологический словарь. 4-е изд., перераб. и доп. М. : Рус. яз., 1984. 944 с.
3. Краснобаєва-Чорна Ж.В. Фраземіка та фраземографія в сучасній лінгвопарадигмі : [підручник для студентів філологічних факультетів вищих навчальних закладів]. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. 202 с.
4. Краснобаєва-Чорна Ж.В. Лінгвофраземна аксіологія: парадигмально-категорійний вимір : монографія. 2-е вид., випр. і доп. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. 413 с.
5. Скрипник Л. Г. Фразеологія української мови. К.: Наук. думка, 1973. 280 с.
6. Словник фразеологізмів української мови / [уклад. В. М. Білоноженко, І. С. Гнатюк, В. В. Дятчук]. К. : Наукова думка, 2003. 1104 с.
7. Ужченко В.Д., Ужченко Д.В. Фразеологія сучасної української мови. Луганськ : Альма-матер, 2007. 400 с.

REFERENCES

1. Harbera I.V. Movoіrealne pole kontseptu LIUDYNA: frazeologhnyvnyi riven i lnhvokompiuterne modeliuвання: monohrafiia. [Concept HUMAN in the Phraseology of East Steppe Ukrainian Dialects: manuscript]. Vinnytsia. : TOV «Nilan-LTD», 2018. 172 p. [in Ukrainian].
2. Kunin V.V. Anglo-russkiy frazeologicheskiy slovar. [English-Russian Phraseological Dictionary]. 4-e izd., pererab. i dop. M. : Rus. yaz., 1984. 944 p. [in Russian].
3. Krasnobaieva-Chorna Zh.V. Frazemika ta frazemohrafiia v suchasni lnhvoparadyhmi : [pidruchnyk dlia studentiv filolohichnykh fakultetiv vyshchikh navchalnykh zakladiv]. [Phrasemics and phrasemography in the current linguistic paradigm: [a handbook for students of philological faculties of higher primary backgrounds]]. Vinnytsia : TOV «Nilan-LTD», 2018. 202 p. [in Ukrainian].
4. Krasnobaieva-Chorna Zh.V. Lnhvofrazemna aksiolohiia: paradyhmalno-katehoriinyi vymir : monohrafiia. [Linguophrasal axiology: paradigmatic-categorical dimension: manuscript]. 2-e vyd., vypr. i dop. – Vinnytsia : TOV «Nilan-LTD», 2016. 413 p. [in Ukrainian].
5. Skrypnyk L. H. Frazeolohiia ukrainskoi movy. [Phraseology of the Ukrainian language]. K.: Nauk. dumka, 1973. 280 p. [in Ukrainian].
6. Slovnyk frazeolohizmiv ukrainskoi movy [Dictionary of phraseological units of the Ukrainian language] / [uklad. V. M. Bilonozhenko, I. S. Hnatiuk, V. V. Diatchuk]. K. : Naukova dumka, 2003. 1104 p. [in Ukrainian].
7. Uzhchenko V.D., Uzhchenko D.V. Frazeolohiia suchasnoi ukrainskoi movy. [Phraseology of the modern Ukrainian language]. Luhansk : Alma-mater, 2007. 400 p. [in Ukrainian].